

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE

7/2010

**Editura Renaissance
București
2010**

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE 7

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Silvia Marinescu-Bilcu

Membri: Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset.

Coperta: Idol de marmură aparținând culturii Hamangia descoperit în peștera *Lilieilor* (Cheile Dobrogei).

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de autori.

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb, orice corespondență se vor trimite Colegiului de redacție, pe adresa Șos. Pantelimon 352, sc. C, ap. 85, sector 2, București sau prin email: ara.romania@gmail.com; aroarh@yahoo.com; costel@arheologie.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Marinescu-Bilcu Silvia

Studii de Preistorie nr. 7 / Marinescu-Bilcu Silvia

Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset
București, Editura Renaissance, 2010.

ISSN 2065 - 2526

SPONSORIZĂRI ȘI DONAȚII

Editura *RENAISSANCE*

O piesă inedită descoperită la Hotărani *La turn*, jud. Olt

Sabin POPOVICI*

Abstract: A clay object, probably a little lid, was discovered during archaeological researches in the settlement from Hotărani - La Turn belonging to Vădastra culture. The little object has a conical shape with some kind of handle. The whole surface is covered with an interesting decoration made of geometrical motives and two stylized human silhouettes.

Rezumat: În așezarea de la Hotărani, punctul La Turn, aparținând culturii Vădastra cercetările arheologice au scos la lumină o piesă din lut, reprezentând probabil un căpăcel. Piesa de mici dimensiuni are o formă conică cu un fel de mâner la partea superioară. Întreaga suprafață a piesei este acoperită cu un decor interesant compus din diverse motive geometrice și două siluete umane schematizate.

Keywords: decoration, human silhouettes, geometrical motives, Vădastra culture.

Cuvinte cheie: decor, siluete umane, motive geometrice, cultura Vădastra.

Cultura Vădastra este una dintre cele mai interesante culturi neo-eneolitice din Balcani. Destul de puțin cercetată, cultura Vădastra are încă multe probleme nerezolvate în ceea ce privește originea, periodizarea și aria sa de evoluție.

Primele cercetări la Vădastra, punctul *Măgura Cetate* au fost întreprinse de Cezar Bolliac, încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (C. Bolliac 1872, p. II).

Primele cercetări în punctul *Măgura Fetei* au fost întreprinse de Vasile Christescu, în anii '20 ai secolului trecut (V. Christescu 1927-1934, p. 167-211). Dumitru Berciu a întreprins cercetări în anul 1934, stabilind și prima stratigrafie a așezării (D. Berciu 1939, p. 18-34).

Pentru perioada postbelică foarte importante sunt cercetările întreprinse de Corneliu Mateescu, care, timp de mai mulți ani, a întreprins săpături arheologice la Vădastra (C. Mateescu 1971, p. 643-650).

O contribuție importantă la cunoașterea culturii Vădastra este reprezentată de cercetările lui Marin Nica în așezările de la Fărcașele și Hotărani, jud. Olt (M. Nica 1970, p. 31-53; 1971, p. 5-33).

La Fărcașele au fost descoperite de către cercetătorul menționat un număr de cinci puncte: Fărcașul de Jos – *La cimitir* ; Fărcașul de Sus – *Pe Coastă* și *La Școală*; Hotărani - *La Școală* și *La Turn*, toate plasate pe terasa înaltă a Teslului (pl. 1/1). În aceste puncte poate fi urmărită, conform opiniei lui M. Nica, evoluția culturii Vădastra de la nașterea sa, pe fondul culturii Dudești, cu influențe liniar ceramice, până la dispariția sa sub presiunea culturii Boian Spantov (M. Nica 1971, p. 5-33).

Așezarea de la Hotărani *La turn* este plasată în partea de vest a localității, pe terasa înaltă a Teslului, fiind întinsă pe o suprafață de 400x400 m.

Primele cercetări au fost întreprinse de Dumitru Berciu în anul 1963 (D. Berciu 1966, p. 96-97), urmate apoi de cele ale lui M. Nica, în mai multe campanii succesive: 1967, 1969, 1970 (M. Nica 1971, p. 6). Au fost cercetate un număr de 7 secțiuni, în partea de vest a așezării, cu o suprafață de 183 mp. Stratul neolitic are o grosime de 0,90-1,20 m, deasupra lui fiind găsite rare fragmente ceramice daco-romane și medievale. Din punct de vedere stratigrafic, dar și tipologic, au fost descoperite, conform opiniei lui M. Nica, toate fazele culturii Vădastra, de la cea timpurie la cea târzie (M. Nica 1971, p. 8). Acestea sunt dispuse pe trei niveluri cărora le corespund 19 complexe arheologice (gropi).

În aceste complexe a fost descoperit un bogat material arheologic care a intrat în colecțiile muzeelor din Craiova și Caracal.

---

* Muzeul Romanațiului, Str. Iancu Jianu, nr. 26, Caracal, jud. Olt; sabinpopovici@yahoo.com

Printre aceste materiale se remarcă un interesant obiect din lut, reprezentând probabil un mic capac¹ (pl. 3). Piesa a fost descoperită de către M. Nica, în anul 1970 în așezarea de la Hotărani *La turn*, într-o groapă (nr. 8), la adâncimea de 1 m (pl. 1/2). Groapa 8 se află la limita superioară a nivelului I și la cea inferioară a nivelului II de la Hotărani, având asemănări cu materialele descoperite la Fărcașul de Sus *Pe coastă*, Vădastra și Crușov (M. Nica 1971, p. 9).

Conform stratigrafiei înregistrate de M. Nica, capacul ar aparține fazei mijlocii a culturii Vădastra, respectiv nivelului II de locuire al așezării de la Hotărani *La turn* (M. Nica 1971, p. 8).

Piesa este modelată dintr-o pastă de culoare cenușie din așa-numita categorie intermediară, cu impurități în pastă și are următoarele dimensiuni: diametrul la bază 5 cm, înălțimea 3,5 cm. Are o formă conică iar la partea superioară se afla modelat un element rupt din vechime. Nu este foarte clar ce reprezenta acest element, fie un fel de apucătoare (mâner) pentru capac, fie poate o reprezentare schematizată a unei case (reprezentări miniaturale de case pe capace sunt frecvent întâlnite în cultura Gumelnița, dar câteva secole mai târziu).

Ceea ce conferă un caracter special acestei piese este decorul incizat pe toată suprafața sa (pl. 2 și 3). Analiza atentă a acestui decor a relevat câteva interesante detalii. Decorul schematic este destul de neîndemânic executat, fiind compus din mai multe elemente. Un prim element este format din figuri geometrice având o formă relativ dreptunghiulară, care au incizate la interior diverse linii, unele desenând un fel de patrulatere (pl. 2 și 3/1). Lângă aceste elemente se află un altul format din câteva linii în zig-zag combinate cu alte incizii, toate verticale (pl. 2 și 3/2). Ele despart patruleterele de cea ce pare a reprezenta o siluetă umană. Picioarele sunt depărtate, unul din brațe este orientat de la coate în jos în timp ce celălalt este orientat în sus. Capul este redat într-o manieră ciudată, având o formă relativ trapezoidală (pl. 2 și 3/3). O serie de linii mai mult sau mai puțin șerpuite, verticale, despart acest personaj de un altul, realizat destul de stângaci. Picioarele par a fi reprezentate de un triunghi iar unul din brațe este orientat în jos (pl. 2). Poziția celuilalt braț nu este prea clară (orientat în sus?), capul are o formă ciudată, ca un dreptunghi cu laturile rotunjite. Acest din urmă personaj este despărțit de dreptunghiurile descrise mai sus de o serie de linii și semne neglijent incizate și distribuite neuniform (pl. 2 și 3/4).

De-a lungul timpului cercetările arheologice au scos la lumină artefacte cu diverse semne incizate, exemplul cel mai cunoscut fiind cel al controversatelor tăblițe de la Tărtăria. Existența acestor semne i-a făcut pe unii cercetători să vorbească chiar de o veche scriere danubiană (H. Haarman 2008, p. 12-46). La nivelul culturii Vădastra aceste artefacte sunt deosebit de rare, probabil din cauza puținelor cercetări ce au vizat așezările acestei civilizații.

Decorul de pe piesa descoperită la Hotărani depășește prin complexitate decorul multora dintre piesele descoperite în așezările neo-eneolitice, piese care au de obicei semne incizate fără a constitui o compoziție sau o scenă. Piesa de față se remarcă tocmai prin existența unei anumite teme formate din două personaje și alte elemente, figuri patrulatere, linii în zig-zag sau șerpuite. O analogie interesantă pentru această piesă o găsim în vestul Munteniei, în așezarea de la Măgura aparținând unei faze timpurii a culturii Vădastra. Aici a fost descoperit un mic obiect din lut cu o formă relativ cilindrică. Pe acest cilindru sunt incizate mai multe elemente între care două par a reprezenta siluete umane (R. Andreescu 2007, p. 57).

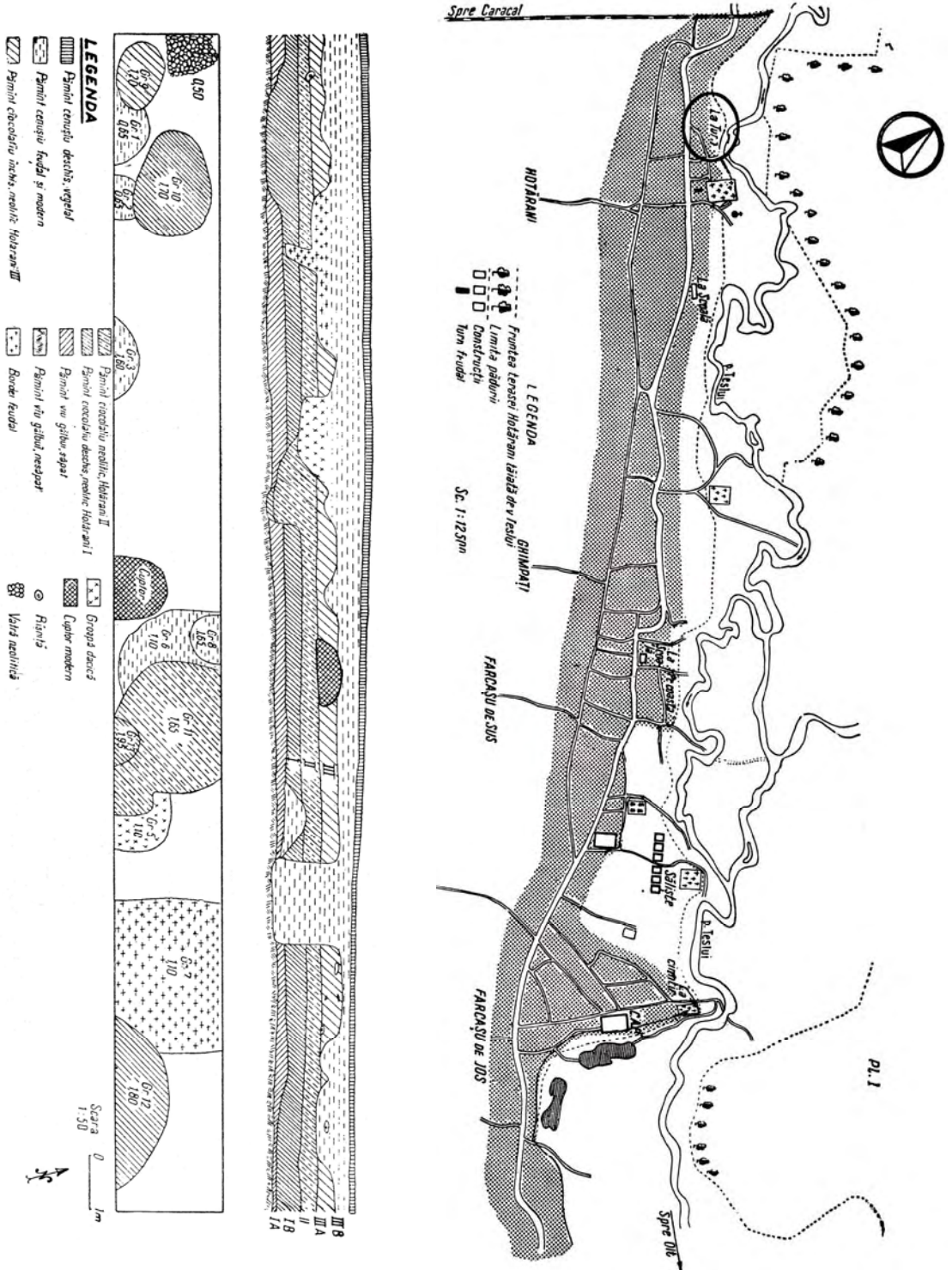
Desigur descifrarea semnificației decorului acestor piese este o problemă deosebit de dificilă. Se pot face tot felul de speculații pe acest subiect, spre exemplu liniile șerpuite pot reprezenta apa. Faptul pe care vrem să-l subliniem este existența în cadrul culturii Vădastra a două piese care par a avea incizate nu doar niște simple semne, ci compoziții care implică siluete umane. Cercetările viitoare în așezările culturii Vădastra poate vor duce la descoperirea altor piese care să confirme faptul că există un anumit tip de artefacte al căror decor incizat pot reprezenta scene cu o anumită încărcătură simbolică și nu simple motive geometrice.

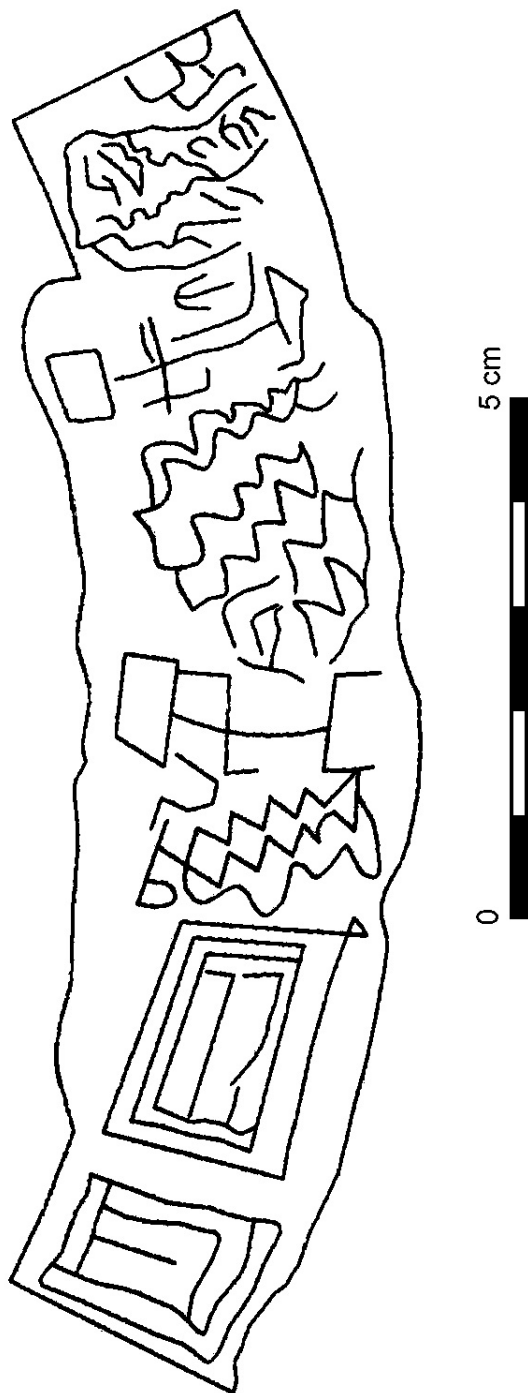
¹ Mulțumim domnului Marin Nica care ne-a permis studierea și publicarea acestei piese.

Bibliografie

- R. Andreescu 2007 Valea Teleormanului. Considerații asupra plasticii antropomorfe, *Studii de Preistorie*, 4/2007, p. 53-66.
- D. Berciu 1939 Arheologia preistorică a Olteniei, *Arhivele Olteniei*, XVIII, p. 18-34.
- D. Berciu 1966 *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, Editura Științifică, București.
- C. Bolliac 1872 Ceramica Daciei, *Trompeta Carpaților*, X, nr. 1010, p. II.
- V. Christescu 1927-1932 Les stations préhistoriques de Vădastra, *Dacia*, III-IV, p. 203-204.
- H. Haarman 2008 The Danube Script and Other Ancient Writing System: A Typology of Distinctive Feature, *The Journal of Archaeomythology* (on-line), vol. 4/1, p. 12-46.
- C. Mateescu 1971 Centenarul săpăturilor arheologice de la Vădastra, *SCIV*, 22/4, p. 643-650.
- M. Nica 1970 Asupra originii și dezvoltării culturii Vădastra de la Fărcașele – jud. Olt, *Historica*, I, p. 31-53.
- M. Nica 1971 Asupra originii și dezvoltării culturii Vădastra pe baza descoperirilor de la Hotărani-Fărcașele, jud. Olt, *Historica*, II, p. 5-33.

Pl. 1. 1 – Siturile de la Fărcășele și Hotărani (M. Nica 1971). 2 – Profilul secțiunii I de la Hotărani (M. Nica 1971).
 1 – The sites from Fărcășele and Hotărani (M. Nica 1971). 2 – The profile of section I from Hotărani (M. Nica 1971).

Pl. 2. Decorul desfășurat de pe piesa de la Hotărani.
The decoration of the object discovered at Hotărani.

1

2

3

4

Pl. 3. 1-4 Piesa descoperită la Hotărani *La Turn*.
The object discovered at Hotărani *La Turn*.